

Sygn. akt III AUa 1121/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Renata Szelhaus (spr.)

Sędziowie: SA Agnieszka Ambroziak

SA Anna Michalik

Protokolant: st. sekr. sądowy Aneta Wąsowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2018 r. w W.

sprawy M. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji M. I.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 czerwca 2016 r. sygn. akt XIV U 466/16

oddala apelację.

Agnieszka Ambroziak Renata Szelhaus Anna Michalik

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. odmówił M. I. obliczenia emerytury w nowej wysokości na podstawie art. 53 ust. 3 i 4 w związku z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że prawo do obliczenia emerytury z zastosowaniem części socjalnej wyliczonej od aktualnie obowiązującej kwoty bazowej tj. zgodnie z art. 53 ust. 3 i 4 ustawy emerytalnej, przysługuje osobie urodzonej przed dniem 01-01-1949 r., która była uprawniona do emerytury wcześniejszej i obecnie spełnia warunki do ustalenia prawa do emerytury na podstawie innego przepisu oraz po przyznaniu emerytury, której podstawę wskazała do obliczenia aktualnie przyznawanej emerytury, podlegała co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Prawo do obliczenia wysokości emerytury z uwzględnieniem nowej części socjalnej przysługuje również kobietom urodzonym w latach 1949-1953, których emerytura może być obliczona w myśl mieszanego sposobu (w części na nowych a w części na dotychczasowych zasadach). Są to kobiety, które nie pobrały emerytury wcześniejszej, choć miały ustalone do niej prawo i nie są członkami OFE. Organ rentowy wskazał, że M. I. nie spełniła powyższych warunków do obliczenia emerytury z zastosowaniem części socjalnej wyliczonej od aktualnie obowiązującej kwoty bazowej, (decyzja - k. 29 a.r.)

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła M. I.. W uzasadnieniu wskazała, że jej zdaniem przepis art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. dotyczy zarówno art. 27 (osoby urodzone przed 31 grudnia 1948 r.), jak i art. 46 (niektórzy ubezpieczeni

urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r.) Ponadto podała, że nie znalazła tam zapisu, że przy naliczaniu emerytury powszechnej dotyczy tylko osób urodzonych do 31 grudnia 1948 r. (odwołanie - k. 2-8 a.s.)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wnosił o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że fakt przepracowania 30 miesięcy po przyznaniu wcześniejszej emerytury pozostaje bez wpływu na wysokość nowego świadczenia, ponieważ odwołującej, po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego przysługuje wyłącznie emerytura obliczana na nowych zasadach, na podstawie art. 26 ww. ustawy, przy ustalaniu której nie ma zastosowania kwota bazowa. Ponadto organ wskazał, że tylko osoby urodzone do dnia 31.12.1948 r. i uprawnione do wcześniejszych emerytur mogą nadal korzystać z faktu podlegania ubezpieczeniom społecznym przez okres 30 miesięcy po przyznaniu wcześniejszej emerytury, ponieważ nabydą prawo do emerytury powszechnej na starych zasadach, na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, a emerytura ta zostanie w całości obliczona na podstawie art. 53 ust. 4 w związku z art. 21 ust. 2 powołanej ustawy. Natomiast w przypadku kobiet - urodzonych po 31.12.1948 r. i uprawnionych do wcześniejszej emerytury - tylko w przypadku ustalenia emerytury na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej, do wyliczenia świadczenia na starych zasadach - do tzw. części socjalnej można uwzględnić nową kwotę bazową w razie kontynuowania zatrudnienia co najmniej przez okres 30 miesięcy. Ta sytuacja dotyczy jednak tylko kobiet, które, pomimo posiadania uprawnień do wcześniejszej emerytury nie pobierały tego świadczenia (było zawieszono) lub nabyły prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie innych przepisów szczególnych np. Karty Nauczyciela. Ze względu na fakt, że odwołująca miała przyznaną emeryturę wcześniejszą na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej, którą pobierała, emerytura powszechna nie mogła być obliczona z zastosowaniem art. 183 powołanej ustawy (emerytura mieszana). W tym stanie sprawy zaskarżona decyzja została wydana w prawidłowy sposób, natomiast zarzuty i argumenty odwołującej nie wnoszą do sprawy przesłanek uzasadniających zmianę stanowiska w sprawie. (odpowiedź na odwołanie - k. 72 a.s.)

Wyrokiem z dnia 9 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że:

Odwołująca M. I. (urodzona (...)) od (...) nabyła prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1a, odwołująca zgłosiła w dniu (...) wniosek o emeryturę i decyzją z dnia 4 lutego 2014 r. organ rentowy przyznał jej emeryturę na podstawie przepisu art. 24 ust. 1 powołanej ustawy od dnia 1 stycznia 2014 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. W dniu 9 grudnia 2015 r. odwołująca wystąpiła z wnioskiem o przeliczenie aktualnie pobieranej (wcześniejszej) emerytury z uwzględnieniem części socjalnej obliczonej od nowej kwoty bazowej w związku z przepracowaniem ponad 30 miesięcy po przyznaniu prawa do wcześniejszej emerytury - inicjując postępowanie w tej sprawie. Decyzją z dnia 8 stycznia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. odmówił obliczenia emerytury w nowej wysokości na podstawie art. 53 ust. 3 i 4 w związku z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. (decyzja - k. 29 a.r.)

Sąd Okręgowy zważył, że w rozpatrywanej sprawie stan faktyczny nie jest sporny, kontrowersje powstały wokół zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do możliwości obliczenia wysokości emerytury, o którą ubezpieczona wystąpiła po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, według reguły przewidzianej w art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.), a więc przy przyjęciu aktualnej kwoty bazowej do obliczenia tzw. części socjalnej świadczenia.

Zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym, urodzonym po dniu 31.12.1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, określonego w ust. 1a i 1 b.

W myśl art. 25 ust. 1 powołanej ustawy podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego

do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175, z zastrzeżeniem art. 185.

Zgodnie z art. 26 powołanej ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

W myśl art. 53 ust. 3 powołanej ustawy emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury. Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym - ust. 4 art. 53 ustawy.

Niespornie wnioskodawczyni po przyznaniu świadczenia podlegała ubezpieczeniu społecznemu przez ponad 30 miesięcy. Dokonując jednak analizy przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych należy się zgodzić z organem rentowym, że zasady określone w art. 53 ustawy emerytalnej, w tym w ust. 4, nie mają zastosowania do wnioskodawczyni. Wskazać bowiem należy, że przepisy art. 53 ust. 3 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie mają zastosowania do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które przeszły na emeryturę na podstawie art. 46 tej ustawy. Taki pogląd wynika m.in. z wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18.12.2012 r., sygn. akt: III AUa 566/12, Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18.06.2013 r. Sygn. akt III AUa 1621/12. Fakt przepracowania 30 miesięcy po przyznaniu wcześniejszej emerytury pozostaje bez wpływu na wysokość nowego świadczenia, ponieważ odwołującej, po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego przysługuje wyłącznie emerytura obliczana na nowych zasadach, na podstawie art. 26 ww. ustawy, przy ustalaniu której nie ma zastosowania kwota bazowa. Zasadnie organ rentowy wskazał, że tylko osoby urodzone do dnia 31.12.1948 r. i uprawnione do wcześniejszych emerytur mogą nadal korzystać z faktu podlegania ubezpieczeniom społecznym przez okres 30 miesięcy po przyznaniu wcześniejszej emerytury, ponieważ nabeżdą prawo do emerytury powszechnej na starych zasadach, na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, a emerytura ta zostanie w całości obliczona na podstawie art. 53 ust. 4 w związku z art. 21 ust. 2 powołanej ustawy. Natomiast w przypadku kobiet - urodzonych po 31.12.1948 r. i uprawnionych do wcześniejszej emerytury - tylko w przypadku ustalenia emerytury na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej, do wyliczenia świadczenia na starych zasadach - do tzw. części socjalnej można uwzględnić nową kwotę bazową w razie kontynuowania zatrudnienia co najmniej przez okres 30 miesięcy. Ta sytuacja dotyczy jednak tylko kobiet, które, pomimo posiadania uprawnień do wcześniejszej emerytury nie pobierały tego świadczenia (było zawieszona) lub nabyły prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie innych przepisów szczególnych np. Karty Nauczyciela. Ze względu na fakt, że odwołująca miała przyznaną emeryturę wcześniejszą na podstawie art. 46 ustawy emerytalnej, którą pobierała, emerytura powszechna nie mogła być obliczona z zastosowaniem art. 183 powołanej ustawy (emerytura mieszana).

W tym stanie sprawy Sąd uznał, że zaskarżona decyzja została wydana w prawidłowy sposób, a brak było podstaw do uwzględnienia odwołania. Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła ubezpieczona - wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie jej odwołania z uwagi na niezgodność ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego z materiałem dowodowym zebrany w sprawie - przez ustalenie, że wnioskodawczyni nie udowodniła podstawy faktycznej swojego roszczenia; naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na całkowitym pominięciu dowodów z wydanych orzeczeń sądowych korzystnych dla wnioskodawczyni (np. wyroki Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu: z dnia 28.06.2012 - III AUa 430/12, z dnia 09.08.2012 - III AUa 699/12, z dnia 16.10.2013 - III AUa 1058/13, z dnia 30.09.2014 - III AUa 629/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 czerwca 2016r - III AUa 19/16 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2016r - II UK 104/15) oraz naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. -

poprzez nie wskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których Sąd I Instancji odmówił korzystnej interpretacji przepisów dla wnioskowanego przeliczenia pobieranej emerytury.

Wnioskodawczyni podkreśliła, że składając wniosek o przeliczenie części socjalnej pobieranego przez nią świadczenia wg nowej kwoty bazowej kierowała się wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie (Sygn. akt XIV U 1657/14) z dnia 7 listopada 2014 r. w sprawie naliczenia mojej emerytury na podstawie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej z 11 maja 2012 r., w którym sędzia w uzasadnieniu stwierdza, cyt.: „Nadto Sąd na marginesie wskazuje, iż nic nie stoi na przeszkodzie aby odwołująca złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wnioski o przeliczenie emerytury wcześniej”.

Pełnomocnik organu rentowego wniosł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Nie ma podstaw do uwzględnienia apelacji, bowiem zaskarżony wyrok odpowiada prawu i wbrew zarzutom podniesionym w apelacji nie doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego i materialnego w sposób uzasadniający zmianę orzeczenia sądu oraz poprzedzającej je decyzji organu rentowego. Wbrew podniesionym w apelacji zarzutom, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o zebrany w sprawie i oceniony bez naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów materiał dowodowy; wyciągnął z nich logiczne i właściwe pod względem prawnym wnioski, a następnie w adekwatny do poczynionych ustaleń sposób zastosował obowiązujące przepisy prawa. Sąd Apelacyjny przyjmuje te ustalenia za własne, a nadto podziela wywody prawne i ocenę zasadności odwołania przytoczoną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, więc nie zachodzi potrzeba jej powtarzania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lipca 2015r I CSK 654/14 LEX nr 1781773, wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2013r. IICSK 292/12, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2000r ICKN 356/98 czy wyrok z dnia 5 listopada 1998r IPKN 339/98 OSNAPiUS 1998/24/776)

Odnosząc się szczegółowo do argumentów przytoczonych w apelacji trzeba przyznać, że skarżąca trafnie wskazała na brak jednolitości orzecznictwa w dokonywaniu wykładni i stosowaniu art. 53 u.e.r.f.u.s. istnieją rozbieżności w orzecznictwie sądowym. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w uzasadnieniu przywołanego przez odwołującą wyroku z dnia 16 czerwca 2016r (III AUa 19/16) wyjaśnił, że „Wątpliwości interpretacyjne atomizuje zagadnienie nabycia emerytury po emeryturze. Impulsem tego kierunku rozważań jest art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej, który przewiduje możliwość ustalania podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury. Problem leży w tym czy emerytura po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (obecnie dla wnioskodawczyni urodzonej (...)) wynosi co najmniej 60 lat i 1 miesiąc-por. art. 24 ust. 1a, pkt 2 ustawy emerytalnej) może być postrzegana jako nowe świadczenie. Zagadnienie jest szeroko komentowane w judykaturze, co nie oznacza formułowania wzajemnie wykluczających się stanowisk. Pierwsze z nich opiera się na założeniu, że prawo do emerytury wcześniejszej nie wygasa, a uzyskanie powszechnego wieku emerytalnego umożliwia ustalenie podstawy wymiaru na nowo. Chronologicznie rzecz ujmując Sąd Najwyższy w pisemnych motywach do uchwały z dnia 14 czerwca 2006 r., I UZP 3/06, (OSNP 2007 nr 1-2, poz. 22) stwierdził: "nie jest trafne stanowisko, że emerytura ta stanowi nowe świadczenie, które w związku z tym powinno zostać ustalone z uwzględnieniem reguł dotyczących określenia wysokości emerytury przyznawanej po raz pierwszy w związku ze spełnieniem warunków przewidzianych art. 27 ustawy. Stanowisko to wymagałoby przyjęcia założenia, że prawo do emerytury wcześniejszej wygasło. Przepisy obowiązującego prawa nie dają podstaw do przyjęcia takiego założenia. Ponadto, ustawa nie posługuje się pojęciem nowej emerytury względnie nowego świadczenia. W art. 21 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest mowa o emeryturze dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury, z czego wynika, że w zakresie tego samego świadczenia - emerytury - w związku ze spełnieniem warunku osiągnięcia wieku emerytalnego następuje jedynie ustalenie na nowo podstawy wymiaru. Ten kierunek interpretacji został powtórzony w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2008 r., I UZP 1/08 (OSNP 2008 r., nr 23 - 24, poz. 353), a następnie zaakceptowany w orzecznictwie sądów powszechnych (por. wyroki Sądów Apelacyjnych we Wrocławiu z dnia 28 czerwca 2012 r., III AUa 430/12, LEX nr 1217820; w L. z dnia 30 stycznia 2013 r., III AUa 1120/12; LEX nr 1271914 i z dnia 14 lutego 2013 r., III AUa 1130/12, LEX nr 1280631; w G. z dnia 20 marca 2013 r., III AUa 519/12, LEX nr 1314717; w Ł. z dnia 27 marca 2013 r., III AUa 212/13, LEX nr 1314786; w S. z dnia 18 marca 2014r., III AUa 752/13,

Lex Polonica nr 8375890 oraz postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 maja 2012 r., III AUz 57/12, LEX nr 1164695). (...) Stanowisko drugie opiera się na odmiennym wnioskowaniu i wychodzi z założenia, że emerytura wcześniejsza i emerytura po uzyskaniu powszechnego wieku emerytalnego są odrębnymi świadczeniami (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005 r., I UK 120/04, OSNP 2005 Nr 16, poz. 257). Ten kierunek rozumowania akceptuje także Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 257, wskazując na możliwość kilkukrotnego przechodzenia na emeryturę (na podstawie różnych tytułów prawnych). Ostatnio w tej kwestii wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 września 2014 r., III UK 200/13, LEX nr 1551481. Sąd Apelacyjny w Warszawie podziela drugą z wyżej wymienionych linii interpretacyjną, bowiem w pomijanej w powyższym orzecznictwie i w argumentacji apelującej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r. (I UZP 6/09), podjętej w składzie Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „zmiana art. 53 od 1 lipca 2004 r., przez wprowadzenie regulacji ujętej w jego przepisach ust. 3 i 4, niewątpliwie łączy się z odejściem od akceptowanego w orzecznictwie stosowania nowej kwoty bazowej do obliczania części socjalnej nowego świadczenia (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 29 października 2002 r., III UZP 7/02, OSNP 2003 nr 2, poz. 42; także z dnia 28 czerwca 2005 r., III UZP 1/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 395). Jasna w założeniu ustawodawcy pierwotna treść przepisu art. 53 nie była tak klarowna w wykładni sądowej, która w emeryturze po rencie do ustalenia części socjalnej przyjmowała kwotę bazową z chwili wniosku o emeryturę. Taki rezultat wykładni art. 53 nie był aprobowany, czemu dano jednoznaczny wyraz w treści wprowadzonych do art. 53 przepisów ust. 3 i 4. Według tej zmiany regułą jest obliczanie części socjalnej kolejnej emerytury od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru - art. 53 ust. 3. Wyjątkiem od niej jest tylko przepis z ust. 4. Trybunał Konstytucyjny nie stwierdził niekonstytucyjności tego rozwiązania (wyrok z dnia 24 kwietnia 2006 r., P 9/05, OTK-A 2006 nr 4, poz. 46). Ustawodawca rozszerzając regulację art. 53 o przepisy ust. 3 i 4 wyraźnie w ten sposób wskazał, że przy braku 30 miesięcy ubezpieczenia społecznego emeryturę oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru emerytury. Stwierdził zatem, że sama zmiana emerytury wcześniejszej na zwykłą nie powoduje stosowania nowej kwoty bazowej do ustalenia części socjalnej nowej emerytury. Wykładnia art. 53 ust. 1 potwierdza więc wspólny algorytm do obliczania emerytury pierwotnej (wcześniejszej) i kolejnej (zwykłej), jednak nie dla sekwencji takiej jak w przedstawionym zagadnieniu, gdyż wówczas zastosowanie ma przepis art. 53 ust. 1 pkt 1, odwołujący się do rozwiązania z ust. 3 i 4 ("z zastrzeżeniem ust. 3 i 4"). Podstawowa reguła wyraźnie zatem stanowi, że po przejściu na **nowe** świadczenie ustalenie części socjalnej emerytury na podstawie aktualnej nowej kwoty bazowej nie jest możliwe, z wyjątkiem sytuacji określonej w przepisie ust. 4 art. 53. Zatem tylko wysokość części socjalnej emerytury wypełnia zakres nowej regulacji z art. 53 ust. 3 i 4, czyli dopuszczalność stosowania nowej kwoty bazowej (z chwili wniosku o emeryturę lub nabycia do niej prawa) do części socjalnej **nowej** emerytury”.

Kluczowe dla prawidłowego stosowania art. 53 u.e.r.f.u.s. ma, w ocenie Sądu Apelacyjnego, szczegółowe ustalenie stanu faktycznego, gdyż przesądza on o zakresie norm prawa materialnego, które mają do niego zastosowanie. Powołany przez apelującą wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 30 września 2014r (III AUa 629/14) dotyczył skargi na bezczynność organu rentowego polegającej na nie wydaniu decyzji rozpoznającej wniosek o przeliczenie świadczenia w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego i kontynuowaniem ubezpieczenia przez ponad 30 miesięcy od czasu przyznania poprzedniego świadczenia; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 czerwca 2016r (III AUa 19/16) dotyczył wnioskodawczyni, która miała przyznaną od marca 2009r wcześniejszą emeryturę na podstawie art. 46 u.e.r.f.u.s. i która mimo osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego nie występowała o nowe świadczenie a żądała przeliczenia świadczenia dotychczasowego; natomiast wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2016r. (II UK 104/15) dotyczył ubezpieczonej, która miała przyznane prawo do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego i która nie występowała z wnioskiem o wcześniejszą emeryturę na podstawie art. 46 u.e.r.f.u.s. Tymczasem z ustalonego w niniejszej sprawie, niespornego stanu faktycznego wynika, że odwołująca - urodzona w sierpniu 1949 r., od 29 lipca 2005r. nabyła prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 u.e.r.f.u.s., po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1a, złożyła w dniu 22 stycznia 2014 r. wniosek o emeryturę i decyzją z dnia 4 lutego 2014 r. organ rentowy przyznał jej świadczenie na podstawie art. 24 ust. 1 u.e.r.f.u.s. od dnia 1 stycznia 2014r. a wniosek w niniejszej sprawie dotyczy przeliczenia aktualnie pobieranej - wcześniejszej emerytury przy uwzględnieniu części socjalnej obliczonej od nowej kwoty bazowej w związku z przepracowaniem ponad 30 miesięcy po przyznaniu prawa

do wcześniejszej emerytury. Sytuacja faktyczno-prawna wnioskodawczyni w niniejszej sprawie jest zatem odmienna od sytuacji rozpatrywanych przez Sądy w wyżej przywołanych sprawach i żądanie ubezpieczonej ma również inny zakres, mimo, że wszystkie z tych spraw dotyczą stosowania m.in. art. 53 u.e.r.f.u.s.

Przypomnieć trzeba, że przepis art. 53 został umieszczony w Rozdziale 4 Działu II ustawy - regulującego zasady nabywania prawa do świadczeń i został usytuowany wśród przepisów dotyczących ustalania wysokości emerytur, o których mowa w art. 27-50e. Takie usytuowanie przepisu pozwala w pewnym uproszczeniu na stwierdzenie, że co do zasady, ma on zastosowanie do ustalania wysokości nabywanych świadczeń a nie do przeliczania świadczeń dotychczas otrzymanych (już ustalonych, uprzednio przyznanych), do których zastosowanie ma art. 110 u.e.r.f.u.s. – umieszczony przez ustawodawcę wśród przepisów regulujących zmiany w prawie do świadczeń i ich wysokości. Przywoływany przez apelującą fragment uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego, iż „Sąd na marginesie wskazuje, że nic nie stoi na przeszkodzie aby odwołująca złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o przeliczenie emerytury wcześniejszej.” ma charakter informacyjny i wskazuje na uprawnienie przewidziane w art. 110 u.e.r.f.u.s., a nie zawiera przy tym żadnych sugestii, co do zasadności lub nie, składanego w takim trybie wniosku. W tym kontekście i w kontekście stanowiska apelującej warto jednak przytoczyć wykładnię dokonaną w uzasadnieniu ww. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009r przyjmującą, że „Przepisy art. 53 i art. 110 dotyczą niezależnych regulacji ustawy emerytalnej, których sensu nie można korygować przez wzajemnie odwoływanie się jednej do drugiej. Tak jak wskazano, art. 53 nie dotyczy ustalania podstawy wymiaru emerytury i już tylko w tym znaczeniu jest rozłączny z art. 110. Zachodzą też dalsze zasadnicze różnice, gdyż w art. 53 ust. 4 chodzi tylko o sam okres ubezpieczenia, czyli nie ma znaczenia wysokość składki (podstawy jej wymiaru) w okresie owych "co najmniej 30 miesięcy ubezpieczenia". Natomiast w przepisie art. 110 znaczenie ma nie tyle sam okres ubezpieczenia, co właśnie wielkość składki, która pozwala osiągnąć wymagany wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyższy od poprzednio obliczonego - w sytuacji objętej przepisem ust. 1 art. 110 - albo wynoszący co najmniej 130% w sytuacji z przepisu ust. 2 art. 110. Nadto przepis art. 53 (w tym ust. 4) stosuje się z urzędu do ustalenia wysokości emerytury, natomiast tryb przeliczenia podstawy wymiaru z art. 110 tylko na wniosek zainteresowanego. Łącznikiem przepisów art. 53 i art. 110, lecz tylko o znaczeniu faktycznym, może być okres ubezpieczenia po nabyciu wcześniejszej emerytury wynoszący co najmniej 30 miesięcy. Jednoczesne jednak zastosowanie obu przepisów - art. 53 i 110 - nie jest możliwe, gdyż do zastosowania pierwszego podstawa wymiaru musi być już ustalona i przyjmuje się ją z poprzedniej emerytury. Z kolei tryb przeliczenia podstawy wymiaru z art. 110 może mieć zastosowanie tylko do emerytury już przyznanej, a nie do emerytury dopiero ustalanej. Przeciwnie założenie nie jest uprawnione nawet dla tych ubezpieczonych, którzy po ustaleniu wcześniejszej emerytury nie pobierali świadczenia wskutek zawieszenia prawa do świadczenia. Taką bowiem sytuację art. 110 ust. 2 również uwzględnia z dalszym uwarunkowaniem co do wysokości wskaźnika wysokości podstawy. Samodzielne znaczenie i odrębne funkcje art. 53 i art. 110 nie pozwalają zatem aprobować wykładni opartej na założeniu, że art. 53 ust 4 stanowi przepis szczególnie do art. 110 i w konsekwencji uprawnia do obliczenia wysokości później ustalonej emerytury (nowej) według kwoty bazowej z daty wniosku zarówno w części socjalnej, jak i w części stażowej emerytury. Przy takiej wykładni wskazana odrębność obu przepisów potwierdzałaby raczej stanowisko, że przy stosowaniu art. 53 ust. 4 nie można by rezygnować z warunków z art. 110. Między przepisami art. 53 i art. 110 nie ma zależności ogólnej i szczególnej. Nie jest jednak wykluczone, że stan faktyczny może wypełniać warunki obu tych regulacji. Wówczas zainteresowany na podstawie art. 110 może uzyskać przeliczenie podstawy wymiaru, a część socjalną od nowej kwoty bazowej po spełnieniu warunków z art. 53. Stanowi to jednak przedmioty odrębnych rozstrzygnięć (decyzji), gdyż tryb z art. 110 odnosi się do emerytury już ustalonej (uprzednio przyznanej). **Chodzi przy tym o dwie różne emerytury, stąd znaczenie może mieć właściwa kolejność wniosków.** Ustalenie wysokości nowej emerytury może poprzedzać przeliczenie podstawy wymiaru wcześniejszej emerytury. W sytuacji, gdy nowy okres "co najmniej 30 miesięcy ubezpieczenia", już jako podstawa wymiaru składek, pozwoli na ponowne obliczenie wysokości wcześniejszej emerytury w trybie art. 110, czyli z nową kwotą bazową w podstawie wymiaru, to ta kwota bazowa może stanowić odniesienie do ustalania części socjalnej później ustalonej emerytury (art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1, art. 53 ust. 1 i ust. 3, art. 110). Przy spełnianiu warunków z art. 110 ubezpieczony może wystąpić o przeliczenie podstawy wymiaru wcześniejszej emerytury w każdym czasie. Do tego przeliczenia nie jest konieczne posiadanie aż "co najmniej 30 miesięcy" ubezpieczenia społecznego (art. 53 ust. 4). Może więc wystąpić z takim wnioskiem w okresie bezpośrednio poprzedzającym wniosek o przyznanie i ustalenie nowej (zwykłej) emerytury. Jeżeli przeliczenie

emerytury wcześniejszej na podstawie art. 110 wystąpi bezpośrednio przed wnioskiem o emeryturę zwykłą, to może minimalizować, a nawet wyłączać niekorzystny dla ubezpieczonego efekt reguły, że podstawą emerytury zwykłej po wcześniejszej stanowi podstawa wymiaru emerytury wcześniejszej (art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1), wówczas gdy przeliczenie w trybie art. 110 wystąpi w okresie obowiązywania tej samej kwoty bazowej, uwzględnianej później przy wniosku o zwykłą emeryturę (art. 53). Do obliczenia tej drugiej emerytury ubezpieczony może uzyskać taką samą kwotę bazową (art. 53 ust. 1 i 3). Przepis art. 53 ust. 4 może nie mieć wówczas zastosowania, zwłaszcza gdy dalszy okres "co najmniej 30 miesięcy" ubezpieczenia zostanie przyjęty (skonsumowany) jako nowa w całości lub w części podstawa wymiaru emerytury wcześniejszej obliczonej na podstawie art. 110".

Podzielając powyższą interpretację art. 53 i 110 u.e.r.f.u.s. trzeba więc stwierdzić, że stanowisko Sądu Okręgowego jest prawidłowe a apelacja nie ma uzasadnionych podstaw. Jest bowiem bezsporne, że wnioskodawczyni (urodzona w (...) r.) od (...)nabyła prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 u.e.r.f.u.s. tj. nabyła prawo do wcześniejszej emerytury według tzw. starych zasad, a po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego - od stycznia (...)nabyła prawo do emerytury na podstawie art. 24 ust. 1 u.e.r.f.u.s. obliczonej według reguł z art. 26 tj. tzw. nowych zasad. Wniosek ubezpieczonej o przeliczenie części socjalnej pobieranej przez nią wcześniejszej emerytury w związku z przepracowaniem ponad 30 miesięcy po przyznaniu świadczenia nie może być więc zrealizowany, bowiem przepis art. 53 ust.4 u.e.r.f.u.s. znajduje zastosowanie przy ustalaniu wysokości nowego, kolejnego świadczenia, ale nie stanowi podstawy do przeliczania (ponownego ustalenia wysokości) emerytury wcześniejszej wypłacanej jako świadczenie korzystniejsze (wyższe) od emerytury przyznanej i ustalonej w oparciu o art. 24-26 u.e.r.f.u.s. Zasady ustalania wysokości świadczeń i odniesienie ich do sytuacji prawnej apelującej przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku pozostają aktualne, więc nie zachodzi potrzeba ich powtarzania.

W braku w świetle powyższych motywów faktyczno-prawnych podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Anna Michalik Renata Szelhaus Agnieszka Ambroziak